

Nagybajom népesedéstörténete (1783-1949)

György-Dávid Anita, V. évf., PTE TTK

Témavezetők: **Dr. Dövényi Zoltán** egyetemi tanár
PTE Magyarország Földrajza Tanszék
Dr. Wilhelm Zoltán egyetemi docens
PTE Környezetföldrajzi és Tájvédelmi Tanszék

A történeti demográfiai kutatások lehetőséget kínálnak egy-egy közösség, település múltjának jobb megismeréséhez. A dolgozat Nagybajom és a hozzá tartozó puszták népesedéstörténetét mutatja be 1783-tól, a református gyülekezet újjáalakulásától 1949-ig. A település lakossága döntően két felekezethez tartozott, így a kutatás legfontosabb forrásai a római katolikus és a református anyakönyvek voltak. Az egyes kötetekből kigyűjtött és feldolgozott adatok a korabeli országos és Somogy megyei adatokkal kerültek összehasonlításra.

Ha a település egészét vizsgáljuk, akkor úgy tűnhet, hogy a természetes népmozgalom alakulása egyezik az országos tendenciákkal. Felekezeti bontásban azonban az eredmények azt mutatták, hogy a két közösséget gyökeresen ellentétes demográfiai magatartás jellemezi. A reformátusok körében korán megjelenő születésszabályozás az egykezés kialakulásához vezetett, de ezt a katolikusok országos átlagot meghaladó természetes szaporodása ellensúlyozta. Míg a református gyülekezet lélekszáma az 1855-ben összeírt 1683 főről 1949-re 968-ra csökkent, addig a katolikusok népesség száma 1555 főről 4279-re emelkedett. A dolgozat rávilágít e jelentős változások társadalmi és gazdasági hátterére is.

Ötven évente, öt-öt mintaév részletes elemzéséből nyomon lehetett követni az életút legjelentősebb eseményeiben (születés, házasság, halál) és az eseményekhez kapcsolódó szokásokban bekövetkező változásokat. Ezek közül is a házassághoz kötődő adatsorok vizsgálatát érdemes kiemelni, mert ezt lehetett a legsokoldalúbban megvizsgálni. Ezek alapján kimutatható a vallási és térbeli endogámia, a felekezetek 19. század végéig meglévő zártsága. A házasságkötési kor, a házasságok havonkénti eloszlásának puszták számaiból kirajzolódtak olyan, már elfelejtett vallási és életmódbeli szokások, melyeknek egykori létezését a kigyűjtött adatok egyértelműen igazolják.

